

Učebné osnovy

Charakteristika predmetu

Regionálna výchova je samostatným predmetom, ktorý svojím zameraním patrí v prevažnej miere medzi spoločenskovedné predmety. Cieľom predmetu je pomôcť žiakom uvedomovať si prírodné krásy a historické pamätihodnosti nielen svojho regiónu, ale aj celého Slovenska, za účelom pestovania úcty k svojej vlasti, kraju a k sebe samému. Ďalej vytvárať predpoklady u žiakov na pestovanie a rozvíjanie citu ku kráse ľudového umenia a uchovávanie kultúrneho dedičstva našich predkov, v podobe štúdia tradičnej ľudovej kultúry Slovenska. Prvoradé je tiež rozvíjať toleranciu voči iným kultúram.

Každý kút Slovenska má svoje špecifiká. K ich poznaniu a následnému obohateniu prispieva aj výučba regionálnej výchovy na základných školách, ktorá hravou a tvorivou formou sprostredkúva pohľad na prácu a život minulých generácií cez prizmu pochopenia a nadčasovosti.

Len cez poznanie osobnej minulosti (minulosti obce, krajiny) môže prichádzať autentické uvedomenie si vlastnej identity, rozvoj a kultivácia pozitívnych postojov detí k regiónu.

Regionálna výchova tvorí významný prostriedok formovania osobnosti žiaka z aspektu poznávania kultúrnych tradičných a historických hodnôt. Žiaci sa učia uvedomelému poznávaniu, ktoré podnecuje rozvoj myslenia, účinne pomáha aj pri rozvíjaní vyjadrovacích schopností. Regionálna výchova v edukačnom procese má tiež neodmysliteľné miesto v socializácii intencionálnej oblasti. Jej rozmer je celostný, v čom sa prejavuje aj ďalšia edukačná hodnota. Sú to predpoklady pre integráciu vzdelávacieho obsahu vyučovacích predmetov. Regionálny obsah má statický charakter, jeho edukačný potenciál má mať charakter živej pôsobnosti len v edukačnom procese, kde sa odrážajú v činnostiach učiteľa formy, metódy a prostriedky, v ktorých žiak činnostne prežíva daný obsah.

Uplatňovanie regionálnych prvkov je jedným z dôležitých prostriedkov aktívne rozvíja detskú osobnosť v rámci edukačného procesu. Zodpovedá to i integrácii vyučovania, vyhovuje zásade postupnosti a podporuje efektívnosť obsahu výučby, rozvíjanie a rozširovanie poznatkov nenásilným spôsobom s podporou logického myslenia.

ISCED 2 – nižšie sekundárne vzdelávanie	
Názov predmetu:	Regionálna výchova
Ročník:	piaty
Časová dotácia:	1 h týždenne/33 h ročne
ŠVP:	0 h
ŠkVP:	1h – <i>s rozšírením obsahu</i>
Vyučovací jazyk:	slovenský

Učebné osnovy

Ciele predmetu

Cieľom je pripraviť podmienky na ochraňovanie a podporu prvkov národného povedomia. Zaisťiť trvalú podporu rozvoja integrovanej osobnosti, talentov a zručnosti detí v súčinnosti s úlohami miestnej a regionálnej kultúry. Je potrebné žiakov naučiť poznať dejiny svojho rodiska a jeho okolia, naučiť vážiť si dedičstvo našich predkov.

Vo výchovno-vzdelávacom procese je potrebné podporovať a skvalitňovať aj doterajšie formy využívania vybraných prejavov tradičnej ľudovej kultúry, zvýšiť dôraz na regionálne vzdelávanie ako súčasť vlastivednej výchovy. Zároveň uvedenú problematiku hlbšie využívať pri multikultúrnej výchove k porozumeniu kultúrnych rozdielov a pri výchove k tolerancii, proti rasizmu a xenofóbii. K tomu je potrebné vyhľadávať atraktívne formy kontaktov s ľudovou kultúrou.

Kľúčové kompetencie

Závažným predpokladom rozvíjania a uplatňovania uvedených cieľových kategórií je prekonávať transmisívnu výučbu dejepisu, ktorej podstatou je odovzdávanie poznatkov v hotovej podobe prevažne explikačnými (vysvetľujúcimi) metódami a prostredníctvom frontálnej výučby, a v širšej miere aplikovať prístupy, ktoré kladú dôraz na aktívne učenie, na proces hľadania, objavovania a konštruovania (vytvárania) poznatkov na základe vlastnej činnosti a skúsenosti v interakcii s učiteľom a spolužiakmi v kooperatívnom učení.

Žiaci získajú základné zručnosti ako:

- **vyhľadávať relevantné informácie**
 - z rôznych zdrojov – textov verbálnych, obrazových, grafických, i z textov kombinovaných
 - z materiálov vo forme učebníc, cvičebníc, pracovných zošitov, slovníka cudzích slov, atlasov, novin, časopisov, webových stránok
 - z populárno-vedeckej literatúry
- **využívať tieto informácie a verifikovať ich hodnoty**
 - vo vyberaní informácií
 - v organizovaní informácií
 - v rozlišovaní informácií
 - v zaraďovaní informácií
 - v kritickom zhodnotení rôznych zdrojov informácií
- **zoradiť výsledky, výstupy a potvrdenia vybraného postupu**
 - v zoradení výsledkov a rozpoznaní podstatného od nepodstatného

- v integrovaní výsledkov do chronologického, geografického, prírodopisného rámca
- vo vyhodnocovaní správnosti postupu
- v tvorbe vlastných prác.

Uvedený komplex študijných (predmetových) kompetencií (spôsobilostí) sa spresňuje, konkretizuje v učebných požiadavkách v jednotlivých tematických celkoch učebného obsahu v podobe systematizovaného výkonového štandardu.

Prierezové témy

Environmentálna výchova s dôrazom na projekt Zelená škola

Mediálna výchova

Multikultúrna výchova

Ochrana života a zdravia

Osobnostný a sociálny rozvoj

Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra

Tvorba projektov a prezenčné zručnosti

Metódy a formy

Metódy

- Motivačné - motivačné rozprávanie, motivačný rozhovor, motivačný problém, motivačná demonštrácia
- Expozičné - rozprávanie, vysvetľovanie, rozhovor, beseda, problémové metódy (heuristická metóda),
- Fixačné - projektová metóda, praktické aktivity, práca s knihou a textom
- Aktivizujúce - samostatné učenie prostredníctvom informačnej a komunikačnej techniky a experimentovanie metódy opakovania a precvičovania, diskusia, situačná metóda, inscenačná metóda, didaktické hry, kooperatívne vyučovanie

Formy

- práca s odbornou literatúrou,
- individuálna práca,
- skupinová práca,
- rozprávanie, objasňovanie, opis, rozhovor, diskusia, postup činnosti, ukážky riešenia úloh, práca s IKT, frontálne vyučovanie, odpisovanie textov z tabule, tiché čítanie, brainstorming

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

Didaktická technika – tabuľa, interaktívna tabuľa, dataprojektor, PC

Materiálne výučbové prostriedky - historické a geografické encyklopédie, odborná literatúra, odborné časopisy, mapy, obrazový materiál, trojrozmerné pomôcky

Ďalšie zdroje - internet, knižnica, exkurzie a vychádzky – múzeá, výstavy, galérie, expozície v prírode

Obsah vzdelávania

V každom ročníku sa postupuje podľa nasledovných tematických celkov:

1) Historické pamätihodnosti môjho regiónu

- poznať historické a kultúrne pamiatky vlastného regiónu a regiónov Slovenska (kostoly, kaštiele, zámky, hrady, a pod.)
- poznať a prípadne navštíviť knižnice, regionálne múzeá, galérie, pamätné tabule a pod.

2) Prírodné bohatstvo regiónu

- získať čo najväčšie množstvo informácií o druhovom zastúpení v regióne
- poznať chránené územia v regióne, pomenovať, čo je predmetom ochrany
- určiť výskyt chránených rastlín a živočíchov na území regiónu, ich význam a ochranu
- ochraňovať neživú prírodu – výskyt minerálov, skamenelín, jaskýň, a pod.
- poznať regionálne prírodovedné múzeá
- poznať náučné chodníky v regióne, ich zameranie
- podieľať sa na ochranárskych aktivitách

3) Vstup histórie do života žiaka

- spojiť výklad erbu s historickou povestou či románom
- aplikovať historické erby na tvorbu erbov v súčasnosti – mestský, školský, triedny
- poznať históriu vlastnej rodiny
- tvoriť rodinný rodokmeň, erb

4) Krása ľudového umenia

- poznávať hodnoty ľudových tradícií a ich význam pre dnešný život
- oboznámiť sa s ľudovoumeleckou výrobou vo svojom regióne
- oboznámiť sa s regionálnym ľudovým tanečným a speváckym prejavom
- nacvičiť pesničky, tanec
- výtvarne stvárniť predmety z prírodných materiálov s regionálnymi ľudovými prvkami
- dramaticky stvárniť hry s vytvorenými predmetmi

5) Kultúrna inakosť v mojom regióne

- oboznámiť sa s kultúrou v regióne žijúcej národnostnej menšiny
- okrem slovenských reálií spoznať aj zvyky, obyčaje a tradíciu národov žijúcich v Slovenskej republike
- hľadať prepojenie slovenskej kultúry s kultúrami európskych národov

Obsahový štandard

Tematický celok: Historické pamätihodnosti môjho regiónu

- Región, inakosť, kultúrna inakosť
- kostol, kaštieľ, hrad, galéria, knižnica

Tematický celok: Krása ľudového umenia

- remeslá, gastronómia, stavitelstvo, odev, výtvarné umenie, zvyky a tradície, rituály a slávnostné udalosti, folklórne tradície

Tematický celok: Vstup do života histórie

- erb, rodostrom, rodokmeň, obec, minulosť

Tematický celok: Prírodné bohatstvo regiónu

- chránené územia, chránené krajinné oblasti, flóra a fauna, geografické zvláštnosti, ochranárske aktivity

Výkonový štandard

Tematický celok: Historické pamätihodnosti môjho regiónu

- vysvetlí pojmy kultúrna inakosť, región, kultúra regionálnych národnostných menšín
- diskutuje na tému kultúrna inakosť
- zhodnotí situáciu v našom regióne
- pozná najvýznamnejšie kultúrne a historické pamiatky svojho regiónu, podá stručné informácie o nich
- pozná najznámejšie múzeá, knižnice, galérie
- reprodukuje legendy viažuce sa s jeho regiónom

Tematický celok: Krása ľudového umenia

- pozná hodnoty ľudových tradícií
- chápe význam minulosti pre prítomnosť a budúcnosť
- pozná ľudové remeslá
- vysvetlí význam remesiel pre človeka
- rozpozná typické prvky miestneho staviteľstva
- pripraví a servíruje tradičné jedlá nášho regiónu

Tematický celok: Vstup do života histórie

- pozná svoj rodokmeň
- vytvorí erb
- pozná minulosť obce
- pomenuje hlavné medzníky v histórii obce

Tematický celok: Prírodné bohatstvo regiónu

- pozná chránené územia a chránené krajinné oblasti
- popíše miestnu flóru a faunu
- vyjadrí geografické zvláštnosti regiónu
- vymenuje ochrannárske aktivity v regióne
- chápe význam ochrannárskych aktivít

Hodnotenie predmetu

Predmet regionálna výchova hodnotíme na vysvedčení slovom *absolvoval* – *neabsolvoval*.